

Bára Havlátová
Život a raná tvorba Josefa Macha

bakalářská práce
Ústav české literatury a literární vědy FF UK

Předložená práce se zaměřuje na osobnost a tvorbu Josefa Macha, usiluje ukázat její místo a význam v kontextu české literatury první poloviny 20. století. Je třeba ocenit již volbu tématu a odhodlání představit důstojně a podstatně autora, jemuž naše literární dějepisectví ještě mnohé dluží a který sice není ještě zcela zapomenut, nicméně je traktován převážně, opakovaně a v podstatě stále stejně jako jakýsi věčný soupeř; „téměř vždy se vyskytuje v kontextu známějších literárních autorů, jako byli spisovatelé Jaroslav Hašek a František Gellner“ (s. 8).

Bára Havlátová postupovala systematicky a svou práci přehledně strukturovala do tří celků věnovaných životu Josefa Macha, jeho poezii a významu (recepci) jeho díla. Za podstatné a přínosné považují to, že se vrátila k původnímu materiálu, podnikla archivní průzkum a mohla tak v biografické kapitole uplatnit i své nálezy a doklady z korespondence. Nejrozsáhlejší a zásadní je střední část práce: nápaditá a všímavá interpretace Machovy poezie. Představuje výsledky podrobné, versologicky fundované analýzy sbírek *Robinson Krusoe* a *Plavba do Ameriky 1912* (plným názvem), směřující k postižení podstatných charakteristik, významové výstavby, motivických protikladů a osobitého stylu Machovy básnické tvorby. V části věnované významu a odkazu Josefa Macha jako by autorce poněkud došel dech (byť uplatňuje i výsledky vlastního čtenářského průzkumu a zaznamenává současnou písničkářskou aktualizaci). Vytčený, dosti (zbytečně) náročný cíl – ukázat, „jaký ohlas měla Machova poezie v jeho době a jak se zájem o ni do dnešních dní proměňoval“ (s. 9) – zůstal naplněn pouze namátkově. Vzhledem k tomu, že sekundární literatury týkající se Machova díla opravdu není mnoho, mohla být její registrace bez podstatnějších mezer, tedy reprezentativnější (např. Pražákova stať je zmíněna pouze zprostředkovaně, nemusela chybět Červenková interpretace sbírky *Robinson Krusoe* ve *Slovníku básnických knih*, která mj. upozorňuje na jedno z Machových „znovuobjevení“ po vydání souboru *Básně* v roce 1933, jež by si také zasloužilo pozornost).

Celkově jde ovšem o práci zdařilou s přesvědčivě formulovaným závěrem. Zejména pro účely diskuse lze dodat, že by tu prospěl určitý nadhled, tzn. lepší orientace v proměnách dobového kontextu. Při (znovu)vymezení prostoru pro Josefa Macha je ve vztahu ke Gellnerovi autorka dosti přísná i zkrslující, nahlíží-li jeho bohémské gesto v podstatě jen jako pokusy „utéci od odpovědnosti“ (s. 22) nebo jako projevy nenávisť vůči společnosti (s. 32). V souvislosti s Haškem autorka zdůrazňuje Machův inspirativní „zápis do Švejka“ (s. 56), podstatnější je tu ovšem určité dobové souručenství, podobné kriticky nebo prostě hravě výsměšné naladění vůči doktrínám a autoritám všeho druhu, ale i vůči tzv. literátštině (záměrnost banalizace), které se projevilo v rovnomocné tvůrčí spolupráci obou autorů (s dalšími) na kabaretních hrách a výstupech, jež v mnohém předstihly svou dobu (soubor *Větrný mlynář a jeho dcera*, 1976).

Závěrem konstatuji, že se Báře Havlátové podařilo naplnit zadání a cíl „oživit Machovo dílo a jeho odkaz“, prokázala přitom *velmi dobrou* schopnost pracovat s literárněhistorickým materiálem a především důsažně interpretovat Machovy básnické texty. S tímto hodnocením tedy *doporučuji* její bakalářskou práci k obhajobě.

PaedDr. Luboš Merhaut, CSc.

V Praze 14. června 2013